

Saksbehandler: Oddrun Bollingmo, 73 55 94 31
Vår dato: 01.12.2009 Vår ref.: 2009/1902
Deres dato: Deres ref.:

Det kongelige kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Høring - NOU 2009 : 18 Rett til læring - Innstilling fra utvalget for bedre læring for barn unge og voksne med særskilte behov

HiST mener NOU 2009:18 Rett til læring er en viktig utredning som behandler sentrale spørsmål for opplæring og utdanning. Den er omfattende og den har en helhetlig beskrivelse av situasjonen etter vår oppfatning. Når det gjelder forslagene, vil vi avgrense vår uttalelse til de forhold som angår høyere utdanning.

Generelt

Utredningen er fylldigst når det gjelder barnehage og skole/barn og unge. Beskrivelsene om manglende utredninger og tiltak ved våre barnehager og skoler erfarer vi ved at vi ofte får studenter med lese- og skrivevansker, dysleksi, som ikke er utredet eller ikke har fått tilstrekkelig tilrettelegging i grunnskole og/eller videregående skole. Det gir ekstra utfordringer til høgskolen. Vi ser derfor positivt på en styrking av PP-tjenesten (kap. 16.1) og at rapportering nedtones til fordel for bedre lærings- og utviklingsarbeid i skolen (kap. 13.1).

Tilrettelegging

Stjernøutvalgets utredning peker på manglende tilpasning av undervisningen i høyere utdanning i forhold til at vi får en mer uensartet studentmasse. Dette betyr ekstra utfordringer for høyere utdanning.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven gir også høyere utdanning et økt trykk i forhold til universell utforming og individuell tilrettelegging. Læresteder flest har fokus på dette spørsmål gjennom handlingsplaner for studenter med nedsatt funksjonsevne, rådgivningstjeneste og aktive læringsmiljøutvalg. Vi ser det som positivt at departementet vil løfte dette fram i sin styringsdialog med institusjonene (kap. 7.6.2.)

Ved Høgskolen i Sør-Trøndelag har vi også - i samarbeid med NTNU, NAV og SiT - prosjektet "Studie med støtte". Rådgivere følger opp studenter med psykiske lidelser for at de skal greie å gjennomføre sine studier. Behovet er stort, og kapasiteten er sprengt etter bare ett års drift.

Der universell utforming ikke strekker til, må en ha individuell tilrettelegging. Tilrettelegging omfatter en rekke mulige tiltak også i høyere utdanning. I den sammenheng hadde det vært viktig om utredningen hadde vært mer omfattende og tydelig på hva som forventes av tilrettelegging i høyere utdanning og eventuelt at også dette utredes på lik linje med "videregående opplæring som er organisert særskilt for voksne" (kap. 14 siste kulepunkt).

Vår dato: 01.12.2009 Vår ref.: 2009/1902

Det er utviklet mye ny teknologi som kan være til hjelp for studenter med lese- og skrivevansker/dysleksi, men mange studenter har ikke fått informasjon om eller opplæring i bruk av denne teknologien. Dette resulterer bl.a. i at når de kommer til høgskolen, har de ikke erfaring i bruk av hjelpemidler som (muligens) kunne lettet dem i studiet hvor de må håndtere et langt større teoretisk volum enn de tidligere har gjort. I kap. 18: "økt kompetanse på alle nivåer", kunne gjerne bruk av IKT vært et eget punkt. Trengs ny kompetanse i skolen for å hjelpe elever til å mestre bruk av IKT i opplæringen? Vi foreslår også forskning i forhold til dette idet vi savner dokumentasjon av nytten av teknologien.

Noen studenter med dysleksi får også problemer med engelsk pensum idet de delvis har vært fritatt for engelsk tidligere. Vi har også flere eksempler på at fritak fra nynorsk i ungdomsskolen og videregående skole skaper problemer. Studenter kan komme inn på studier - for eksempel lærerutdanning - som de ikke greier å fullføre på grunn av dette. Orientering fra rådgivere om at fritak fra fag kan utelukke dem fra bestemte yrker, synes mangelfull. Vi slutter oss derfor til utvalgets forslag om at dagens utdanningstilbud til rådgivere i grunnopplæringen gjennomgås og vurderes med utgangspunkt i kompetansebehovene i rådgivningstjenesten (kap. 18.1).

Når det gjelder å søke om tilrettelegging i høyere utdanning, har vi erfart at mange studenter ser det som en ny start å komme til høgskolen. De ønsker å legge bak seg opplevelsen av å være annerledes og underkommunerer dermed selv sine behov for tilrettelegging.

Høgskolen støtter at hjelp til voksne med mangelfulle ferdigheter i lesing, skriving og tallforståelse og digitale ferdigheter undergis ekstra oppmerksomhet. Det finnes i dag ekspertise/kompetanse innen disse områdene, men den er i alt for liten grad tatt i bruk for dem som trenger det. Vi har for eksempel studenter som ønsker å bli bedre til å lese, og vi vet at om de hadde fått denne opplæringen tidligere, ville de vært bedre rustet til studiene (pkt. 14.5, s166).

Tilrettelegging og utdanningsstøtte

Lik rett til utdanning innebærer en mer heterogen studentmasse enn tidligere. For en del studenter som har behov for særskilt tilrettelagt studieløp, kan redusert studieprogresjon være mer passende enn full progresjon. Dette kan få negative økonomiske konsekvenser for studenten, slik dagens utdanningsstøtte er utformet. Det er derfor viktig at sentrale myndigheter følger opp dette spørsmålet i lys av NOU 2009:18.

Forskning

Et forskningsfelt som kan utpeke seg i forhold til opplæring, er effekten av ulike tilrettelegging. Det mangler dokumentert kunnskap om virkningen av ulike tiltak. Derfor kan det være ønskelig å vurdere noe oppfølgingsforskning omkring dette, eksempelvis som mulig ledd innen utdanningsforskning.

Med hilsen

Arnulf Omdal
prorektor

Oddrun Bollingmo
rådgiver

Postadresse:
Høgskolen i Sør-Trøndelag
N-7004 Trondheim

Besøksadresse:
E.C.Dahls gate 2
Trondheim

E-post:
postmottak@hist.no
Web:
www.hist.no

Telefon:
+47 73 55 90 00

Org.nr.:
975264750

Vår dato: 01.12.2009 Vår ref.: 2009/1902

Postadresse:
Høgskolen i Sør-Trøndelag
N-7004 Trondheim

Besøksadresse:
E.C.Dahls gate 2
Trondheim

E-post:
postmottak@hist.no
Web:
www.hist.no

Telefon:
+47 73 55 90 00

Org.nr.:
975264750